

Ethiek, zorgethiek en presentie

Docent: B (Brecht) Molenaar (MA) in samenwerking met de Stichting Presentie.

Doelstelling

Studenten krijgen inzicht in ethiek en in hun eigen (vrijzinnige) bestaansethiek, met name in relatie tot het geven van zorg. Ze leren zien hoe de gangbare soorten ethiek ertoe aansporen om bij de confrontatie met een moreel dilemma de morele vraag uit de concrete situatie te tillen en die als het ware 'op het droge' te ontleden. Ze leren hoe zorgethiek, een betrekkelijk jonge ethische discipline die 'zorgen' als kernbegrip heeft, zich daartoe verhoudt en hoe zorgethiek (opgevat als politieke ethiek) de presentiebenadering van haar morele fundament heeft voorzien. De doelstelling is dat studenten leren zelf zorgethisch te werk te gaan en wat een zorgethisch moreel beraad inhoudt. Daarbij komt steeds ook de politieke en culturele context in beeld in relatie tot het streven om bij te dragen aan het ontstaan van een herbergzame samenleving.

Jaar 2 en 3

4 dagdelen, 4 studiepunten

Inhoud van de colleges

College 1 (in jaar 2): Inleiding in ethiek:

- wat is ethiek?
- de eigen (vrijzinnige) bestaansethiek,
- de dominante soorten ethiek.

College 2 (in jaar 2): Zorgethiek

- eigen ervaringen met zorg geven,
- een begripsverheldering van 'zorgethiek',
- zorgethiek als een politieke ethiek.

College 3 (in jaar 3): Zorgethiek en de presentiebenadering

- de fundering van de presentiebenadering in zorgethiek,
- de gangbare invulling van moreel beraad in vergelijking met een zorgethisch moreel beraad.

College 4 (in jaar 3): Zorgethiek en de presentiebenadering

- Gevoelens: sentimenten, emoties en affecten,
- Achtzaamheid als zelfonderzoek: je toewenden naar eigen (vooral negatieve) gevoelens,
- Achtzaamheid als toewijding,
- Welwillend interpreteren,
- Morele intuïties opdoen.

Toetsing

De student bestudeert de collegestof en de opgegeven literatuur en maakt het door de docent verstrekte take home-tentamen.

Literatuur

Verplicht:

- delen uit de reader (die tijdens het eerste college en tegen een onkostenvergoeding wordt overhandigd).

- A. Baart & Chr. Carbo, *De zorgval*, Amsterdam, 2013. Hieruit: het essay van Andries Baart ('Analyse, kritiek en uitzicht').
- Th. Biebricher, *Onvermoed en onvermijdelijk: De vele gezichten van het neoliberalisme*, z.p., 2017. Stichting *Critical Ethics of Care* en Valkhof Pers. Hieruit de tekst van Biebricher (het 'Ten geleide' staat in de reader).
- A. van Heijst, *Menslievende zorg: Een ethische kijk op professionaliteit*, Kampen, 2005. Hieruit: de inleiding en hoofdstuk 1 ('Zorg om de zorg') en hoofdstuk 4 ('Zorgend handelen als 'presentie)').

Aanbevolen:

- A. van Heijst, *Menslievende zorg: Een ethische kijk op professionaliteit*, Kampen, 2005.
- A. Leijen, *Profielen van ethiek: Van Aristoteles tot Levinas*, 2^e druk, Bussum, 1998. Dit boek is alleen nog te verkrijgen bij uitgeverij Coutinho.

Aanbevolen websites:

- ethicsofcare.org
- presentie.nl
- waardenwerk.nl
- zorgethiek.nu